

winter 2017, jg. 44, nr. 4

HET STEENUILTJE

SEIZOENBLAD IVN MUNSTERGELEEN

Herfstavondwandeling
24 november

BELEEF DE NATUUR!

Licht en donker

De omslagfoto (gemaakt door Hub Mulders) illustreert een recente activiteit in de Heemtuin en past bij het seizoen.

Nu het steeds vroeger donker wordt, lijkt het alsof er niets meer te doen is in de tuin (niets is minder waar), maar je kunt ook van die vroeg invallende duisternis gebruik maken om eens op een andere manier te genieten. Gewend als we zijn om bij (kunst)licht te werken, vergeten we dat ook van de duisternis genoten kan worden, alleen al door het feit dat onze zintuigen anders gaan werken en daardoor voor een nieuwe beleving zorgen.

Houtvuur en klankschalenconcert, Glühwein, warme chocolademelk en lekker gebak accentueerden in dit geval de belevenis.

Voor evenementen als deze leent de Heemtuin zich uitstekend. Het is begrijpelijk dat de tuin vooral publiek trekt in voorjaars- en zomerseizoen, maar ook in herfst en winter zouden er evenementen kunnen plaatsvinden of is hij op zijn minst een bezoek waard - zie hiernaast, in het voorwoord, voor de openingstijden in de winter.

Als dit winternummer u bereikt, verlangen we allemaal weer naar het licht dat Kerstmis ons brengt en waardoor de natuur - en de heemtuin - weer tot leven komt.

Het bestuur van IVN Munstergeleen wenst u allen Fijne Kerstdagen en Gelukkig Nieuwjaar.

Het buitengebied van Munstergeleen

Het dorp ligt aan de Geleenbeek, globaal bijna vijftig meter lager dan het buurdorp Puth. Ten oosten en ten zuiden zijn er de deels door bossen begroeide hellingen die het plateau van Doenrade begrenzen. Aan de rand van dit plateau sleet sinds een ver verleden het naar de Geleenbeek afstromende water zogenaamde grubben uit waardoor van het noordoosten naar het zuidwesten de Kollenberg ontstonden, de Schelberg waarop Windraak ligt, de Wanenberg, de Lippenberg, de Keldenaar, waarop Puth is gelegen en de geheel beboste Danikerberg

Deze geologisch bepaalde gesteldheid geeft aan het gebied een uniek karakter en aan de wandelaar een unieke belevenis. Holle wegen, hellingbossen, weiden en akkerland wisselen elkaar af.

Fruittelt werd in een recent verleden bedreven in dit gebied. Restanten daarvan treft men nog aan in de Heemtuin (de laatste daar nog resterende perenboom), aan het Steingraafpad (de perengaard aan de voet van de Schelberg, meer dan 80 jaar oud en dus monumentaal te noemen). Een betrekkelijk jonge kersenboomgaard werd door IKL aangeplant in 1997 op de helling van de Wanenberg. En aan de overkant van de Hoddelslei plantte Wijngenootschap Notre Reine in diezelfde tijd een wijngaard aan.

Waar mogelijk en in overleg met Gemeente Sittard-Geleen en de Vereniging Natuurmonumenten als terrein beherende instanties organiseert IVN Munstergeleen hier acties (NLdoet, Maatschappelijke stage - zie artikel Lei Hoenpoel).

Tien jaar geleden werd in dit gebied de Steenuiltjesroute uitgezet, nu omgedoopt tot Steenuiltjes-Natuurpad. In 2016/2017 werden verschillende bomen voorzien van informatiebordjes met daarop de boomsoort en het plantjaar als service aan de wandelaar.

Van het Steenuiltjes-Natuurpad is in november 2017 een boekje verschenen, samengesteld door Hub Mulders en Ben Bongers. Zolang de voorraad strekt kunt u het boekje kopen voor € 2,-.

Menige excursie werd hier gehouden en zal ook in het komende jaar in opeenvolgende seizoenen weer gehouden worden met als bestemming de Heemtuin

die vanaf het vroege voorjaar tot de late herfst steeds weer anders zal uitzien. Uw gids zal Harrij Gijsen zijn en hij kan u vertellen wat op een gegeven moment er groeit of bloeit. Harrij tekent ook voor interessante dagwandelingen naar plaatsen in Belgisch Limburg of Nederlands Midden-Limburg.

Ten westen van Munstergeleen

Vanaf het Raadhuisplein is het maar een paar minuten lopen naar de andere kant van het dorp en de Geleenbeek. Vroeger was hier de veeweide, nu is er grotendeels het Absbroekbos, door schoolklassen aangeplant. Vanaf de Middenweg tot aan de Beekstraat, Geleen, is alles in de afgelopen tijd op de schop genomen door het samenwerkingsproject Corio Glana. De in de vorige eeuw gekanaliseerde beek meandert nu weer op een meer natuurlijke wijze. Het noordelijke deel (highlight 19) werd opgeleverd in 2014, daarna het zuidelijke deel (highlight 18) opgeleverd op 4 juli 2017. Interessant zal het zijn in de komende jaren de ontwikkeling van nieuwe natuur te volgen.

Ook hier zal Harrij Gijsen in 2018 verschillende wandelingen verzorgen, waarbij hij ook aandacht zal besteden aan Abshoven, de plaats waar hij geboren werd.

De 'renaturering' van de Geleenbeek heeft geïnspireerd tot de wandelroute Glana Nova, drie ommetjes langs de vernieuwde Geleenbeek. In het boekje met deze naam kunt u veel informatie vinden over het gebied en de uitvoering van de beide highlights 18 & 19 van Corio Glana. Dit boekje is te koop voor € 5,-. Als donateur van IVN Munstergeleen krijgt u beide boekjes gratis bezorgd bij het winternummer van Het Steenuiltje. Dit wordt mede mogelijk gemaakt door een subsidie van Waterschap Limburg, dat participeert in het project Corio Glana en heel wat informatie heeft verstrekt die in de boekjes is verwerkt. Ook de nieuwe kaarten (gemaakt in oktober 2017) mochten we opnemen.

Een eventuele gift blijft natuurlijk welkom bij uw volgende bezoek aan de Heemtuin.

HET STEENUILTJE

Voorwoord

De focus van IVN Munstergeleen ligt ontegenzeggelijk op de Heemtuin. Bekijkt men de jaarverslagen sinds 2013 dan wordt dat zonder meer duidelijk uit de inzet van de vrijwilligers en het aantal bezoekers. Het aantal in de Heemtuin bestede vrijwilligersuren over de laatste vijf jaren bedraagt gemiddeld per jaar 1750, het aantal bezoekers 1500. Voeg daarbij de positieve kritiek die mondeling en via het gastenboek wordt geuit, dan is het alleszins de moeite waard ons te blijven inzetten voor de instandhouding van de Heemtuin.

Wij denken dat de Heemtuin ook uitstekend past in de Sociale Agenda Limburg 2025, Koers voor een vitaler Limburg. Deze agenda is op 18 maart 2016 door de Provincie Limburg vastgesteld met als doel in onze provincie 'de gezondheid en participatie van inwoners duurzaam te verbeteren'.

Nou, wij vinden dat het mes van die duurzaamheid aan twee kanten kan snijden: de wandelaar (M/V), of hij nu van heinde dan wel verre is gekomen, met de trein vanaf Spaubeek of Sittard, pelgrim, Pieterpadder, dorps- of streekbewoner, kan hier pleisteren, zich voor even in het paradijs wanen, van alles leren over flora & fauna en medewandelaars ontmoeten. Hij kan zich ook als vrijwilliger aanmelden en genieten van het sociale contact met de mede-vrijwilligers (rond 10.30 op werkdagen is er koffie met iets lekkers). Aldus doende verzekert hij ook nog het voortbestaan van de Heemtuin. En de gemeente is maar wat blij dat al die pensionado's niet alleen in beweging blijven maar ook nog allerlei gemeentelijke belangen dienen.

Terug naar het initiatief van de Provincie Limburg.

Een groep burgers is aan de slag gegaan en heeft op 15 december 2016 een eerste bijeenkomst gehad in Roggel. Een zeer geslaagd vervolg hierop heeft kortgeleden plaatsgevonden in Munstergeleen en wel op donderdag 30 november. BS Munstergeleen fungeerde die avond als Huis van de Zorg. Het thema waar omheen een viertal casussen werd behandeld was 'ontmoeten'.

Geeft u nu maar zelf het antwoord: wat is een fijnere plek om elkaar te ontmoeten dan de Heemtuin!

Inhoud

- 2 Licht & donker
Het buitengebied vn Munstergeleen
- 4 Monumentale bomen op herhalng
(Gerrit Haak)
- 5 Sleedoorn (Serna Widdershoven)
- 6 Werken in de Heemtuin - U ook?
- 7 Regiowandeling 19 november
- 8 Herfstavondwandeling
Middagwandeling Oude Pastorie (10 september)
- 10 Overleden
Inspiratieavond Huis van de Zorg
- 12 Wandeling bij Meers 1 oktober (Lex Vlieks)
- 13 Vrijwilligersexcursie Fort St. Pieter
- 14 Verslag Maatschappelijke stage (Finnean van den Boorn)
- 16 Cursussen Regio WM
- 17 Activiteitenprogramma winter
- 18 Bestuur, nieuwe donateurs / lid, wandelboekjes

Colofon

Het Steenuiltje is het seizoensblad van IVN Munstergeleen. Ook voor dit nummer is samengewerkt met de redactie van Bladgroen, groenblad van IVN Sittard-Geleen. Vaste medewerkers aan Hdet Steenuiltje zijn Diane Fens, Serna Wiuddershoven en Christina Claessen, die mede de website verzorgt. De activiteitagenda van het nieuwe seizoen wordt steeds verzorgd door Lex vlieks, redacteur van Bladgroen. De gezamenlijke redactie bestaat uit Lex Vlieks, Peter Munsten en Ben Bongers.

Redactieadres: b.j.j.m.bongers@home.nl

Website: <https://www.ivn.nl/afdeling/munstergeleen>

Monumentale bomen op herhaling of:

Wij zetten bijzondere bomen op de kaart!

Velen van u zullen zich herinneren, dat we jaren geleden veel aandacht besteed hebben aan de meest bijzondere bomen in onze stad en ommeland, door artikelen in Bladgroen, lezingen en inventarisatie.

van monumentale bomen door de werkgroep destijds. Hoe de gemeente wil omgaan met bomen in uw straat, m.n. bij overlast, is ondertussen vastgelegd in een Bomenbeleid- en -beheerplan. Omdat daarbij het kapverbod cq vergunningsplicht voor een deel van de bomenstructuur is afgeschaft, is de regelgeving in de Algemeen Plaatselijke Verordening aangepast. Daarbij wordt verwezen naar een 'lijst van monumentale en waardevolle bomen'; voor de bomen op deze lijst geldt nog steeds een kapverbod en speciale zorgplicht, omdat het behoud van deze 'gouden' bomen juist voorop staat.

Hoewel na het Bomenbeleidsplan een 'voorlopige lijst' is vastgesteld, bevat deze niet alle en niet de door het IVN geïnventariseerde monumentale bomen. Daarbij zijn ook de criteria voor bomen gewijzigd om voor monumentale of waardevolle status in aanmerking te komen:

monumentaal zijn alle bomen ouder dan 80 jaar, waaronder de landelijk monumentale bomen waardevol zijn bomen met een specifiek kenmerk zoals: bij kruis/kapel, markeringsboom (grens van...), herdenkingsbomen w.o. die voor koninklijk huis, bijzondere snoei-/groevorm of fruitras en bomen met beschermde flora (maretak, ...) en fauna (uil, vleermuis, ..) volgens de Natuurwet.

T.o.v. de vorige inventarisatie betekent dit dat de gemeente nogmaals het bomenbestand moet doorlopen om te beoordelen op leeftijd of bijzonder kenmerk. Een klus, die is blijven liggen.

Piet Huveners van de gemeente heeft nu i.p.v. het aanvullen van de 'lijst' voor een nieuwe aanpak gekozen door de bomen op een kaart te zetten met een bijbehorend 'bomenpaspoort'. En heeft IVN Sittard--Geleen, de zusterafdelingen en de Bomenstichting gevraagd de voorlopige lijst aan te vullen. Jean Engels (natuurgids) en Gerrit Haak (BS) zijn aan de slag gegaan om stadsdeel Sittard door te fietsen om zoek naar monumentale en waardevolle bomen. Onlangs hebben ze dit afgerond, waarbij ruim 200 bomen voor de 'lijst' cq bomenpaspoort zijn aangemeld, tot tevredenheid van de gemeente.

Ook IVN Munstergeleen heeft extra bomen aangemeld en IVN Born/LvS gaat na hun 50-jarig jubileum aan de slag. Echter onze IVN afdeling heeft aangegeven geen capaciteit (mens/kunde) te hebben voor de zoektocht in het stadsdeel Geleen.

Oproep

Kent u uw omgeving, wijken in Geleen, goed en wilt u een bijdrage leveren aan deze zoektocht, dan doet u ons een groot plezier, als u bekende bijzondere bomen aanmeldt of u opgeeft om aan de inventarisatie mee te werken. Diepgaande bomenkennis is niet noodzakelijk. Afhankelijk van de groeisnelheid van het soort boom, kun je zeggen dat bomen met meer dan 2 – 2,5 m stamomtrek op 1,3 m hoogte gemeten, mogelijk monumentaal zijn. En een specifiek kenmerk, als horend bij een wegwijk, voor een waardevolle boom is redelijk goed vast te stellen. Vergeet niet dat dit de bomen zijn die indruk maken, met een grote natuurwaarde, als schuil- en nestgelegenheid voor vogels bijvoorbeeld, voor klimaatbeheersing zorgen, enz. en die zo veel betekenen voor de ecologie en biodiversiteit. De natuur en dus de natuurliefhebbers zal u dankbaar zijn als u meewerkt aan de bescherming van deze bomen tegen ondoordachte maatregelen, zoals kap zonder dat alle maatregelen tot behoud van de monumentale of waardevolle boom onderzocht zijn.

Gerrit Haak, Bomenstichting

Soms zie je een plaatje met boomsoort en plantjaar erop

Nu geopend op ons nieuwe adres: Voorstad 5, 6131 CP Sittard

De winkel waar u alles kunt vinden voor uw huisdier. (hond, kat, vogel, knaagdier, vis en reptiel).

Ook voor vers vlees-voeding kunt u bij ons terecht: carnibest, naturis, farmfood, smulder en energieque.

Levering gratis aan huis in straal van 20 km.

De Sleedoorn

De sleedoorn ook wel *Prunus spinosa* genoemd stamt af van de rozenfamilie (Rosaceae). Het is een 2-6 meter hoge struik die vooral voorkomt langs bosranden in de Benelux. De takken bestaan uit donker hard hout met stevige doorns eraan. Vandaar de naam *spinosa* = stekelig. In Duitsland wordt hij niet voor niks Schwarzdorn genoemd. De Nederlandse naam is afgeleid van het oud-Hollandse woord slehe, dat pruimpje betekent. De sleedoorn is waarschijnlijk de voorganger van onze pruim.

Medicinale werking

De sleedoornbloemen (in het vroege voorjaar) hebben een zachte laxerende werking. Ze worden vooral ingezet bij kinderen met constipatie of milde maagklachten. De siroop wordt gebruikt als laxeermiddel of als wormverdrijvend.

Sleedoornvruchten hebben matig samentrekkende eigenschappen. Zij worden gebruikt bij diarree of lichte. Het sap van de vruchten kan uitwendig worden toegepast als een gorgelmiddel bij milde ontstekingen van tandvles en mondslijmvlies en om neusbloedingen te stoppen. De vrucht van de sleedoorn bevat ook aansterkende eigenschappen bij vermoeidheid.

Culinaire werking

De sleedoornbessen worden in veel culinaire recepten gebruikt. Er wordt o.a. jam, wijn en likeur van gemaakt. Onderstaand een recept voor een lekkere likeur:

Pluk de sleedoornbessen (begin november) nadat de eerste vorst eroverheen is gegaan.

Neem een pot met een brede hals en prik iedere bes met een vork of satéprikker open. Het open prikken van de bessen zorgt ervoor dat de smaak uit de bes goed in de drank trekt. De sleedoornbessen hebben namelijk een heel dikke schil.

Vul de pot voor de helft met bessen en vul de pot af met brandewijn of jenever.

Voeg voor elke 500ml aan drank 100 gram suiker toe. Doe er een kaneelstokje bij en sluit de pot.

Keer de pot een aantal keren goed om, zodat de suiker goed verdeeld wordt.

Zet de pot donker en koel weg. De eerste twee weken moet de pot dagelijks gekeerd worden, daarna 3 maanden lang wekelijks keren.

De scharreislagerij van Munstergeleen, Houbeneindstraat 1

Na 3,5 maand kunt u proeven of u de likeur lekker vindt.

Als de likeur op smaak is kunt u hem zeven en in een fles doen.

Proost!

Elly Hermans groente bij het Kritraedhuis op de donderdagmarkt, Sittard

Werken in de heemtuin: u ook?

In het voorjaar van 1972 is ondergetekende begonnen met het ontwerpen van de heemtuin. Mijn opzet was een tuin te creëren met daarin zoveel mogelijk elementen van het Limburgs landschap. Uiteindelijk zijn er nu zo'n 25 van die elementen op een areaal van nauwelijks een halve hectare. Het spreekt vanzelf dat al die elementen eisen stellen aan de biotoop om te kunnen gedijen. Daarom is in veel gevallen een aparte behandeling nodig.

[Dit werden er uiteindelijk 25. Elk met zijn eigen biotoop die apart moeten worden behandeld]

Dat is bijvoorbeeld het geval met de kalk- en heideflora, bosvegetatie, kruiden- en groentetuin, landbouwgewassen en diverse subgroepjes.

Daarbij heeft de tuin ook opstal gekregen zoals de bijenhal, de vogelkijkwand, de schaapskooi, de werkplaats voor opslag, de plantenkas waar we kunnen zaaien, verspenen en oppotten en natuurlijk ons heemtuinhuis waar we bezoekers kunnen ontvangen.

Wat zijn de werkzaamheden in de tuin?

Dit kan per biotoop heel verschillend zijn. Daarom proberen we zoveel mogelijk vaste medewerkers hiervoor te instrueren. Spitten, wieden, snoeien, maaien en afvoeren behoren tot het standaardwerk. Verder het onderhouden van gebouwen, tuinmeubilair, wegwijzers, borden bij biotopen en naambordjes bij planten. Het determineren en bijhouden van de plantengemeenschappen en zo nodig bestellijsten samenstellen. Het knippen van diverse soorten hagen in lengte en/of hoogte. Onderhouden van de houtwallen (zg. 'tunen'). Bijhouden van de ontwikkelingen in en om de vijvers en het aquarium en zo nodig opschonen.

In het heemtuinhuis: het bijhouden van het boekenbestand, de aanwezige documentatie en verder diverse voorkomende werkzaamheden.

Om dit alles in de toekomst te kunnen blijven uitvoeren vragen wij vrijwilligers.

Waarom: de vergrijzing is een grote factor. Elk jaar vallen er 2/3 personen af.

Op dit moment hebben we +/- 30 vrijwilligers die op een of andere manier zich inzetten voor de tuin. Door op zondagen een- of tweemaal per jaar van maart tot september op de zondagen van 11.00 tot 16.00 uur gastvrouw of -heer te zijn.

Ook is het mogelijk om een van de biotopen te onderhouden of hand- en spandiensten te verrichten. Deze werkzaamheden worden verricht op de zaterdag- en maandagochtend van 9.00 tot 12.00 uur.

Heeft u belangstelling: HEEL GRAAG / U BENT VAN HARTE WELKOM

Kom dan even binnenlopen op de werkdagen. Om 10.30 uur staat de koffie klaar. U kunt ook persoonlijk met mij contact opnemen per mail: H.Mulders7@kpnplanet.nl telefoon 046 4514399.

Dit jaar brachten ca. 1.800 personen een bezoek aan onze heemtuin. Dit was mede te danken aan de nieuwe wandelroute van de NS en de zusterafdelingen van het IVN.

Hub Mulders, beheerder heemtuin.

Regiowandeling 19 november 2017

Regiowandeling 4 WM was in meerdere opzichten een verrassing. Dat had vooral te maken met het thema, *Hoe overleven planten, dieren en mensen de winter in de stad?*

De route ging nu eens niet door een uitgestrekt natuurterrein maar door stedelijk gebied, nieuw aangelegd, zoals langs de Westelijke Randweg (Geleen), of na de mijnsluiting deels gereconstrueerd, deels oorspronkelijk zoals Kraonkel (buiten die wijk misschien beter bekend onder de Hollandse verbastering Krawinkel) met zijn karakteristieke Spoorstraat. Lopend door die straat passeerden wij een Heilig Hartbeeld uit 1932 (atelier J.W. Ramakers, Geleen en ingewijd door pastoor Van Eijs), symbool dat leven, liefde en eeuwigheid met elkaar verbindt.

Over het hooggelegen talud langs de Westelijke Randweg lopend zagen we uit op de loodsen van de voormalige mijn Maurits, die vroeger dienden voor het schoonspuiten van kolentreinen en waarvan we nu vermoeden dat er hele kolonies vleermuizen in overwinteren.

De aanplant op deze golvende taluds waarvoor de grond werd aangevoerd van de uitgediepte randweg vormt in het voorjaar een lust voor het oog door de bloei, in de winter biedt zij een rijke tafel voor allerlei gevogelte. Els, kastanje, sleedoorn, hazelaar, kornoelje en Gelderse roos wisselen elkaar af. En dan niet te vergeten de vele, vele rozenbottels die niet alleen dieren maar vroeger ook mensen de winter door hielpen doordat zij werkten als vitaminebommen.

Van vele bewoners van huizen zagen wij de tuintjes en leerden wij de gezindheid kennen ten aanzien van al wat kruipt, loopt en vliegt. In sommige tuintjes overleeft mees, muis noch mol, in andere vinden zij alles van hun gading.

Bomen zagen wij in vele soorten: in plantsoenen Amerikaanse eiken met mooi gekleurd blad, valse Christusdoorns (van een enkele zagen wij het einde aangekondigd door de zwammen erop), in tuinen vele amberbomen die al of niet hun naam eer aandeden in dit seizoen. Ook menigmaal een chamaecyparissus of dwergcypres (chamae is Grieks voor dicht bij de grond blijvend). De laatste biedt aan vogels een geliefde schuil-/nestelplaats.

Op een bijzondere wijze pasten de twee kerkhoven die wij bezochten binnen het thema - Vouwershof & Lutterade, waar een gedachteniskapel is gebouwd van de afgebroken oude kerk. Niet voor niets immers spreken we graag over dodenakkers – want: moet niet de graankorrel in de akker vallen om te sterven en zo nieuw leven voort te brengen?

Bij dit alles stemde het wel tot droefheid dat aan deze regiowandeling slechts 2 mensen deelnamen, afgezien van de gids, Harrij, die zich weer uitstekend had voorbereid.

Heilig Hartbeeld Spoorstraat.

Dit beeld (1932) stond eerst aan de andere (zuid-)kant van de weg. In de zestiger jaren werd het op deze plaats gezet. De boom er achter rechts is een *Metasequoia Glyptostroboides* of *Moerascypres* en maakt deel uit van een groep van drie. Links en rechts hiervan staan nog twee groepen van dezelfde soort.

Van de boomsoort waren tot 1944 alleen fossielen bekend. In dat jaar werden zaden gevonden in China die in Amerika tot ontkieming werden gebracht. Als we in aanmerking nemen dat een jonge boom twintig jaar oud moeten zijn om nieuwe zaden voort te brengen, zouden deze bomen wel eens kunnen zijn voortgekomen uit de eerste zaden van die in Amerika gekweekte *metasequoia*'s.

Rozebottels bij de vleet!

Vermoedelijke overwinteringsplaats vleermuizen

75 jaar geleden ...

Herfstavondwandeling 24 november

Op vrijdagavond 24 november had men alsnog de mogelijkheid een herfstavondwandeling te lopen vanaf Ijsboerderij Coumans via Wanenberg en Hondskerk naar de Heemtuin. De datum was strategisch gepland tussen Sint Maarten Sinterklaas en natuurlijk was het wel heel erg spannend wat het weer zou gaan doen. De zenuwen liepen een beetje op toen het daags tevoren nogal nat was. Maar op de dag zelf wisten we dat het goed zou gaan en om helemaal zeker te zijn werd er toch maar een tent opgezet, zodat de instrumenten van Rose Debats gegarandeerd droog zouden blijven. De temperatuur was uitstekend, helaas was het net geen Nieuwe Maan meer, er stond al een smal sikkeltje aan de hemel, maar afgezien van dat beetje licht was er vooral veel strooilicht en vanaf de Wanenberg schenen ons de lampen van het Fortunastadion toe. Voordeel van dat strooilicht was wel dat de contouren van de nu bijna ontbladerde bomen zich mooi aftekenden. En meegebrachte zaklampen hoefden nauwelijks te worden gebruikt.

Er kwamen 17 mensen af op deze ingevoegde activiteit die afgesloten werd in een sfeervol verlichte Heemtuin, waar we in totaal met rond 30 personen waren en waar Rose Debats weer een prachtig klankschalenconcert gaf bij een kampvuur en Glühwein, chocomel, koffie of thee werden geserveerd.

Boerenwormkruid

Middagwandeling Oude Pastorie, zo. 10 sept.

Met een leuk groepje van een negental personen gingen we van start bij de Oude Pastorie. Ria begon met een stuk geschiedenis. Hoe daar een pastorie ontstaan was die vervolgens in verval was geraakt en tijdenlang midden in het veld heeft gelegen als boerenschuur en/of ruïne.

Onderweg waren nog de nodige interessante planten te zien. Een van de eerste planten was het knopkruid (Galinsoga). Op het eerste gezicht een plant met onooglijke bloempjes. Maar het is een verrassende plant. Oorspronkelijk uit Zuid Amerika. Bij ons een eetbaar onkruid met vele benamingen in de diverse streken om ons heen.

Klimmend uit het Maasdal was het uitzicht achter ons zeer afwisselend. Bebouwing, industrie, groen en aan de overkant van het Maasdal de Mechelse Heide. Bijna boven kwamen we langs de rand van het Vrouwenbosje. Ook hieraan was weer een heel stuk geschiedenis verbonden. Ria deed alles haarfijn uit de doeken. Langzaam dalend in de richting van Spaubeek waren er nog de nodige planten waar aandacht aan besteed werd. Op het vlakke stuk richting vertrekpunt zagen we nog een interessante rups.

Na een uurtje of twee lekker wandelen kwamen we terug bij de Oude Pastorie waar we gezellig nakeuvelden onder het genot van een lekker drankje.

Met dank aan Ria voor de vele informatie en de leuke wandeling namen we afscheid van elkaar en gingen tevreden huiswaarts.

Knopkruid

Overleden

Op 29 november jl. overleed Wim van Ratingen, schilder van het aquarel linksboven. Afgebeeld is Wilke Nijsten, destijds kantonnieër van de gemeente Munstergeleen en een van de vrijwilligers uit de beginjaren van de Heemtuin. Het aquarel heeft hij geschilderd eind jaren '70 – naar het leven als we de foto uit die tijd ernaast zien.

De schilder schonk de tekening aan Sjang Cleven van de voormalige gemeente Munstergeleen. Toen Munstergeleen bij Sittard werd gevoegd in 1982 heeft Jan Roberts die van Sjang overgenomen. Jan Roberts heeft het aquarel enige jaren geleden geschonken aan IVN Munstergeleen. Na vele jaren heeft Wilke nu een mooi plekje in het heemtuinhuis gekregen.

Wim van Ratingen, die behalve schilder ook tekenleraar was, heeft ook zijn aandeel geleverd voor het ontwerp van het steenuiltje dat u op de voorkant van dit blad aantreft en dat eerst was uitgesneden in linoleum door Ed van den Ende.

Inspiratieavond basisschool Munstergeleen

Op 30 november organiseerde Huis voor de Zorg een inspiratieavond op Basisschool Munstergeleen in het kader van een provinciaal project dat tot doel heeft de gezondheid en participatie van burgers te bevorderen. Onder de overkoepelende titel *Ik wil je wat vertellen* werden een viertal casussen in groepen besproken. In die casussen stond het begrip *ontmoeten* centraal. Volgens ons is de Heemtuin, gelegen in een buitengebied dat op zich al de moeite waard is, bij uitstek geschikt om elkaar te ontmoeten. Dat is op de poster op volgende bladzijde duidelijk gemaakt.

Hiernaast een impressie

Ontmoet mensen in ..... de Heemtuin van IVN Munstergeleen

Munstergeleen is gezegend met veel buitengebied ter weerszijden van de Geleenbeek.

De wandelaar kan er, niet gehinderd door autoverkeer, zijn hart ophalen.

Na de verbetering van de Geleenbeek door het samenwerkingsproject Corio Glana (highlight 19 werd in 2014, highlight 18 in 2017 opgeleverd) ontstaat nieuwe natuur waarvan de ontwikkeling door de jaren heen met belangstelling gevolgd zal worden.

Aan de andere kant van het dorp, langs de hellingen van het plateau van Doenrade, ligt het recreatiegebied Windraak/Hondskerk en daar, aan de route van Pieter- en pelgrimspad (aan het Steingraafpad), vindt de wandelaar de Heemtuin van IVN Munstergeleen, ontmoetingsplaats bij uitstek.

Meer dan 1700 mensen bezochten in 2017 de Heemtuin. In hetzelfde jaar nam NS de Heemtuin op in een nieuwe NS-wandelroute vanaf station Spaubeek naar station Sittard.

De Heemtuin is toegankelijk voor publiek gedurende werktijden op zaterdag- en maandagmorgen (09.00-12.00u). Voor bezoeken op andere tijden kan contact worden opgenomen met Els Rongen (046 4514318). In 2018 zal de Heemtuin geopend zijn op zondagen van 11.00 – 16.00 uur vanaf zondag 18 maart tot en met zondag 30 september.

IVN Munstergeleen organiseert in 2018 in opeenvolgende seizoenen wandelingen door het buitengebied en naar de Heemtuin. Iedereen is van harte welkom op deze wandelingen die geleid worden door Harrij Gijsen.

'Ontmoeting' is in de Heemtuin niet alleen mogelijk voor u als bezoeker maar ook als medewerker, c.q. vrijwilliger. Als zodanig maakt u deel uit van een team dat de Heemtuin onderhoudt, beheert en opent en daarmee aan anderen de mogelijkheid biedt medemensen te 'ontmoeten'.

**En op elke werkdag
is er koffie rond 10.30u.**

Werk in uitvoering (Foto: DDL)

Wandeling langs de Grensmaas bij Meers, zondag 1 oktober

Het was een frisse, maar zonnige zondagochtend. Van de kerk tot op de dijk bij de Maas was al een verrassend wandelingetje door een smal paadje. Op de dijk was er een fraai uitzicht over de bocht in de Maas. Stuf vertelde ons de bijzonderheden van de Maaswerken op deze plek. Daarna door een smalle doorgang de wei in. Links en rechts van het paadje stonden bijzondere planten, die door de plantenliefhebbers bekeken en besproken werden.

Via verschillende hekjes kwamen we op een stuk waar de uitwerking van de Maaswerken duidelijk te zien waren. Stuf vertelde over zijn (en anderen) observatie en registratie van de plantenwereld op dat stuk. Dit werd al verschillende jaren gedaan om de veranderingen in dit gebied duidelijk te krijgen. Ook op dit stuk Maasoever waren weer bijzondere planten waar te nemen.

Vervolgens een lekkere wandeling door het gebied (dat bij extreem hoog water als buffer dient) tot aan de plek waar nog volop gewerkt wordt aan de uitvoering van de plannen. Hier werd duidelijk hoeveel grond en grind er verplaatst was en hoeveel er nog verplaatst moet worden. Via verschillende weilanden kwamen we bij een monument bestaande uit cirkelvormig geplaatste dode bomen. Hier werd de excursie afgesloten. Maar aansluitend werd er op het terras van het nabij gelegen café nog lekker nagenoten.

Lopen daar olifanten bij Meers?

zandsculptuur 9 september, open dag consortium Grensmaas

**Luxe bakkerij
Bie Christel**
Peterstraat 29
Munstergeleen

046 4580043

**2-wielers
Hensels**
Munstergeleen - Maasmechelen

Voor de aankoop van de topmerken Gazelle, Rih en Bikkel kunnen wij u een goed advies geven volgens onze slogan: advies, kwaliteit en service, daar heeft u wat aan! Pascal Hensels, Overstraat 16, 6151 CN Munstergeleen.

In de Heemtuin eten we vaak vlaai van Bie Christel

Vrijwilligersuitstapje 14 oktober (foto's van Hub

Eén zaterdag in het jaar moet de Heemtuin het doen zonder ons en dat is meestal ergens in de maand oktober, als het openstellingsseizoen is geëindigd. Deze keer was Fort St. Pieter het doel en de dag was uitstekend gekozen. Het was prachtig weer en vanaf het Fort had je een mooi zicht op Maastricht. De bevrogen gids die Hub had ingehuurd maakte daar een goed gebruik van.

Met dezelfde bevrogenheid leidde de gids ons door en over het fort en vertelde hij over de rol die het fort heeft gespeeld in de geschiedenis van Maastricht. Bijvoorbeeld dat het verdedigingswerk eigenlijk te danken is aan de Zonnekoning, Lodewijk XIV, die vanaf deze heuvel in 1673 Maastricht in no time innam. Dat nooit meer, zullen de Maastrichtenaren toen hebben gedacht. En nu heeft de stad een toeristische attractie van jewelste.

De tocht door de grotten was spectaculair. We dachten even dat toen de gids Nico een hoekje om liet gaan we hem nooit meer terug zouden zien, maar dat was toch maar heel even.

Speciale dank aan de gids voor het stukje mergel dat hij persoonlijk voor ons afzaagde en dat een plaatsje krijgt in onze tentoonstellingsruimte. Allemaal zagen we aan het eind weer het daglicht. Toch werd het nog even spannend of er in deze prachtige omgeving wel genoeg vlaai voor ons was, maar Hub bewaarde zijn zinnen en de horecabaas deed zijn best. Zo kwam alles goed.

De meesten van ons liepen toen nog een stukje Pieterpad, dat wil zeggen hiervandaan tot aan het eindpunt, waarvoor velen meer moeite doen om het te bereiken.

Sint-Pietersberg

Eind- en startpunt van:

Pieterpad®

Heeft u het Pieterpad voltooid, gefeliciteerd!
Gaat u hier van start, dan wensen wij u een goede tocht.

Maatschappelijke stage in de natuur

Wij waren met zeven man(nen) en hebben onze stage gelopen bij IVN Munstergeleen, een plaatselijke afdeling van het landelijke IVN = Instituut voor natuur-educatie en duurzaamheid, een natuurvereniging dus van meer dan 20.000 leden).

De eerste dag van de stage brak aan en ik fietste samen met mijn klasgenoten naar de afgesproken stageplek. Toen iedereen gearriveerd was, werden de benodigde gereedschappen gehaald in de Heemtuin een kleine kilometer verderop. Daar zetten we ook de fietsen neer en laadden we al het gereedschap in kruiwagens. om zo weer terug te keren naar de stageplek. Die stageplek was de Lei Hoenpoel, gelegen in een laagte tussen de Schelberg (waar Windraak op ligt) en de Wanenberg die deels bebost is en deels uit akkergebied bestaat. Daar aangekomen konden we direct aan de slag.

De eerste dag was de taak om de bomen die langs de Lei Hoenpoel stonden bij te knippen en desnoods helemaal om te zagen (de in het water levende amfibieën houden ook van de zon), wat veel werk vereiste om die in stukken gezaagd allemaal op een hoop te krijgen. Daarbij kregen we hulp van de gemeente die een dragline had laten aanrukken. Deze greep de bomen stevig vast terwijl ze werden doorgezaagd en legde ze dan netjes neer. Het afslepen op een grote hoop mochten wij doen. In het begin leek het een eeuwigheid te duren maar toen er werd geroepen dat er pauze was gaf dat toch wat opluchting. Een pauze op school is nooit en zal nooit zo fijn zijn als een pauze na hard werken. Ik weet niet waarom maar het gevoel dat je krijgt als je een pauze hebt nadat je hard gewerkt hebt tegenover een pauze na een wiskundeles, daar zit toch een groot verschil tussen. Toen de dag klaar was, namen we bij toerbeurt de kruiwagens weer ter hand maakten we de gereedschappen schoon en zetten ze terug op hun originele plaats.

De tweede dag was de taak om de heg aan de boven-

kant van de plek bij te snoeien en al wat onkruid weg te ruimen voor aan de heg van de plek. Een gedeelte van ons deed nog wat opruimwerk van de vorige dag, de anderen begonnen al aan de nieuwe taak. Het wegruimen van het onkruid was iets nieuws waar ik nog geen handje van had. Na een speedcursus aan onkruid verwijderen gingen we aan de slag. Na wat uren gewerkt te hebben zat ook de tweede dag erop en brachten we het gereedschap terug naar de heemtuin en gingen we terug naar huis.

De derde dag was verre weg de vermoeiendste van alle dagen. Dat kwam grotendeels door de nieuwe taak, die inhield dat we de Lei Hoenpoel vrij moesten maken van alle rotzooi die nog in de poel lag en rondzwierf. Dat moest gebeuren met twee grote trekhaken (rieken, maar dan met de vier tanden onder een hoek gezet van negentig graden) aan lange stokken waarmee je helemaal de poel in kon en alles eruit kon trekken. Dat was vrij zwaar en vooral als er daarna ook nog de grond omgeploegd moest worden die voor de Lei Hoenpoel lag met dezelfde hark. Een hark is hier zelfs helaas door kapot gegaan. De andere helft van de stageleerlingen hielden zich bezig met de heg verder af te werken. En zo verliep de derde dag. Daarna brachten we de spullen terug en gingen weer op huis aan.

De vierde dag was de leukste gewoon omdat nu de onthulling zou komen van al het werk dat verricht was. We hadden hier niet echt een missie behalve dat we de puntjes op de "i" moesten zetten wat betekende dat we de heg nog verder af moesten maken en zorgen dat alles er goed uitzag. Daarna kwamen onze ouders, de mensen van de gemeente die mee hadden geholpen met het bomen omzagen, onze directeur en een vertegenwoordiger van de gemeente en onthulden het naambord dat gemaakt was door meneer Bongers, een van onze begeleiders. Daarna om de stage af te sluiten gingen we een lekker broodje eten bij Jots en hadden nog een laatste uurtje plezier samen. Daarna gingen we allemaal op huis aan.

De vijfde dag gingen we naar school om het boekje

Werk in uitvoering

Koffie Wijngoed Wanenberg

Heg opschonon

Resultaat: een opgeschoonde poel

en het verslag te maken maar helaas was er geen lokaal of plek voor ons gereserveerd dus liep het een beetje scheef.

In het algemeen was het een hele actieve en leerzame stage. Het was geen enkel moment saai omdat er

altijd wel iets te doen was en er aan werkniks ontbrak. Leerzame momenten waren er ook, zoals het leren schoppen en het onkruid uitdoen. Het was een geweldige stage!

Finnean van den Boorn

Loopt u het ommetje Glana Nova en hebt u trek in een lunch of een broodje – ook voor onderweg?

home-made

ga naar

like home

huismemaakt *Geleenstraat 2, Munstergeleen,*
waar rond 1850 al een lunchgelegenheid was

als thuis

Cursus: Tuinreservaten

Maak van je tuin een groene oase voor mens en dier

Op woensdag 7 februari 2018 start een IVN-cursus Tuinreservaten in de regio Westelijke Mijnstreek. Deze cursus wordt gegeven bij IVN Spau-Beek en IVN Stein. In 5 avonden en 2 excursies leer je hoe jij je eigen tuin, klein of groot, kan omtoveren in een plek waar behalve jij en je gezin, ook allerlei dieren graag komen. Van grijze stenen naar een groene oase. Vanaf het begin ga je aan de slag met je eigen buitenplek. Dat kan een balkon, dakterras, gevel- of achtertuin zijn; alles is goed. Je leert hoe je tuinbodem is opgebouwd, welke planten je kunt planten, welke dieren je tuin aantrekt, hoe je de tuin onderhoudt. Je krijg ook tips om je (klein)kinderen bij je Tuinreservaat te betrekken.

Planten en bomen trekken allerlei dieren uit de omgeving aan. Vlinders die rondfladderen, vogels die een uitkijkpost, nestplek of voederplaats zoeken, egeltjes die door je tuin scharrelen wanneer je schutting niet te dicht is... en als je een poel of vijver in je tuin hebt, zie je weer heel andere diersoorten zoals libellen, kikkers en misschien wel kleine watersalamanders.

Eigenlijk hoef je niets over natuur of tuinieren te weten. De cursus neemt je stap voor stap mee.

Hoe bescheiden je tuin ook is, je kunt er altijd een tuinreservaat van maken. Het hoeft niet ingewikkeld of duur te zijn. Wist je dat een stenen tuin veel duurder is dan een groene tuin! En veel onderhoud kost een tuinreservaat ook niet. Ervaren docenten laten je zien hoe dat kan.

De cursus vindt plaats woensdag 7 februari, 28 februari, 28 maart, 18 april en 2 mei van 19.30 tot 22.00. De excursies vinden plaats op zaterdag 7 april en 10 maart van 10.00 tot 12.00. De cursusavonden worden afwisselend op de locatie Spau-Beek en Stein gegeven. De kosten zijn € 45,- voor leden van IVN en € 60,- voor niet-leden. Je krijgt hiervoor naast de lessen en excursies, een cursusmap, het handboek *Diervriendelijk Tuinieren* en allerlei praktijkproefjes.

Aanmelden kan via leon.heemels@gmail.com vóór 31 dec. 2017.

Cursus: Bomen herkennen in de winter

Kunt U ook zo genieten van het winterlandschap? Vindt U ook dat bomen dan zo mooi en duidelijk zichtbaar zijn? Maar welke bomen zijn het? Een berk is met zijn witte bast goed te herkennen maar een beuk, eik, hazelaar of els, dat wordt al moeilijker.

Daarom starten de IVN afdelingen van de Westelijke Mijnstreek de cursus "Bomen herkennen in de winter"

Als deelnemer krijgt U basiskennis over bomen, hun leefwijze, opbouw, kenmerken, standplaats, etc.

U gaat de boom herkennen aan hun winterse uiterlijke kenmerken.

Rode draad is het boekje "Winterflora bomen en struiken" van Dirk Slachter.

De cursus bestaat uit 4 lessen:

Eén binnenles in Schinnen op dinsdag 16 januari van 19.30 tot 22.00 uur

Drie buiten-

lessen op verschillende locaties op de zaterdagen: 3 febr. 17 febr. en 3 maart van 9.30 tot 12.00 uur.

De kosten zijn voor IVN-leden 18,00 euro, inclusief het boekje "Winterflora bomen en struiken". Niet IVN-leden betalen 20,00 euro.

Graag per mail aanmelden bij m.beursgens@gmail.com

Informatie : Marly Beursgens 06- 14818881; Jean Engels 06-31697226; Marry Duwel 046-4853003

Determineren maar!

Programma IVN Sittard-Geleen & IVN Munstergeleen Winter 2017-2018

Zaterdag 7 januari

Nieuwjaar in de Heemtuin

Traditioneel wordt op de eerste zaterdag van het jaar niet gewerkt maar geborreld. We hebben het lekker warm gestookt in het heemtuinhuis en koffie en Glühwein staan klaar vanaf 10.00 u.

Zondag 14 januari

Ochtendwandeling Langs de Geleenbeek tot bij de Mulderplassen

De wandeling voert door een landschap waar in de lagere delen het water een belangrijke rol speelt. Beek, vijver en broekbos zijn nadrukkelijk aanwezig. De hogere delen van het landschap laten een ander beeld zien. Landbouw en hellingbos bepalen hier het beeld.

Het belooft weer een leuke wandeling te worden.

Vertrekpunt: IVN-home Schinnen, Burg. Pijlsstraat 1d, 6365 CG Schinnen

10.00 uur

Begeleiding: Ria van Mourik en Anita van der Loo

Info: 046-4745894 en 046-4754266

Woensdag 24 januari

Lezing: De opbouw van de geologische ondergrond onder het gebied van Sittard-Geleen

De geschiedenis van onze regio wordt sterk bepaald door de bodem waarop we leven. Voor de komst van de mijnen was er veel landbouw en extensieve vee-teelt op de lössgronden. Door de verstedelijking is een deel van de bodem onzichtbaar geworden, maar wat onder onze voeten zit is en blijft interessant.

Locatie: IVN Trefcentrum, Molenstraat 42, Geleen

Aanvang: 20.00 uur

Spreker: Lei Nelissen

Info: 06-27444052

Zondag 25 februari

Winterwandeling langs de Geleenbeek en bezoek complex Abshoven

Langzaamaan begint de Geleenbeek, na de grote ingreep, vorm aan te nemen. Dit jaar neemt Harrij de wandelaars in verschillende jaargetijden mee langs de beek. Dan zal hij op typische dingen van het seizoen aanwijzen voor de deelnemers aan de wandeling.

Harrij is op de boerderij van Abshoven groot geworden. Hij kent de hele geschiedenis van haver tot gort en kan er boeiend over vertellen.

Vertrekpunt: Parkeerplaats Kerk Munstergeleen

13.30u (duur 2 - 2,5 uur)

Begeleiding: Harrij Gijzen; Info: 046-4514594

Dinsdag 27 februari

Jaarvergadering IVN Munstergeleen, gevolgd door lezing

U kunt intekenen voor de jaarvergadering middels het bij het winternummer van Het Steenuiltje gevoegde formulier. U krijgt dan de stukken bezorgd.

Zondag 11 maart

Activiteit voor de jeugd met hun ouders of grootouders. Speuren naar dieren en planten. Sporen zoeken, planten bekijken en met de verrekijker zoeken naar vogels.

Ook aanstormende fotografen kunnen tips krijgen om hun vaardigheden te verbeteren.

Vertrekpunt: Parkeerplaats Ten Eisdén, Ten Eisdén 1, Geleen

14.00 uur

Begeleiding: Pie Cilissen, Jean Engels, Lex Vlieks

Info: 046-4511554

Zondag 18 maart

De Heemtuin wordt voor de eerste keer in 2018 opengesteld.

Programma IVN afdelingen Westelijke Mijnstreek

Voor verdere informatie zie website betreffende afdeling

Do 14 dec. 20.00 u. Lezing: Wat de Maas brengt Born / LvS

Zo 17 dec. 10.00 u Kerst in Kerst out Schinnen

Wo. 20 dec. 09.00 u N & C Wandeling Stein

di. 26 dec. 13.30 u Kerstwandeling Spau-Beek

do. 28 dec. 13.30 u Winterwandeling Catsop Elsloo

Ma. 8 jan. 20.00 u Dialezing "Een voetreis naar de Franse Alpen" Elsloo

Zo. 14 jan. 10.00 u Snertwandeling Born / LvS

Do 18 jan. 10.00 u Natuurwerkdag Schinnen Schinnen

Wo 24 jan 19.00 u Nestkastjes bouwen Schinnen

Ma. 5 feb. 20.00 u Dialezing "De Schwalm van bron tot monding" Elsloo

Do 15 feb. 10.00 u Natuurwerkdag Schinnen Schinnen

Zo 18 feb. 09.00 u Wandeling vogelwerkgroep Elsloo

Zo 18 feb. 09.00 u Wandeling Valkenburg Schinnen

ma. 5 mrt 20.00 u Dialezing "Natuurserie uit en over de Kaukasus" Elsloo

wo. 14 mrt Boomfeestdag, Info volgt Elsloo

Do 15 mrt 10.00 u Natuurwerkdag Schinnen Schinnen

Za 17 mrt Kinderactiviteit: knotten en poel opschoonen Born / LvS

Zo. 18 mrt 09.45 u Wandeling vogelwerkgroep Elsloo

Zo 18 mrt 09.00 u Wandeling Spaubeek Schinnen

Bestuur

Pierre Wijnen, voorzitter
Prevotlaan 17
6132 BM Sittard.
046 4518149; pierrewijnen2@gmail.com

Hub Mulders, vice-voorzitter
Meishagerstraat 10
6151 BZ Munstergeleen
046 4514399; h.mulders7@kpnplanet.nl

Ben Bongers, secretaris
Parallelweg 2a
6136 AN Sittard
046 4522685; b.j.j.m.bongers@home.nl

Harrij Gijsen, 2de secretaris
Meishagerstraat 1
6151 BZ Munstergeleen
046 4514594

Bankrekening (t.n.v. IVN Munstergeleen):
NL80RABO0135007968

Theo Lemmens, penningmeester
Prevotlaan 4
6132 BM Sittard
046 4514530; tjmhlemmens@gmail.com

Bestuurslid & schoolwerkgroep:

Serna Widdershoven
Prins Hendrikstraat 24
6127 BR Grevenbicht
0636315271; sernawiddershoven@hotmail.com

Peter Keulers maakt sinds 02-11-2017 geen deel meer uit van het bestuur.
Ben Bongers stelt zijn functie van secretaris beschikbaar. Hij blijft we deel uitmaken van het bestuur

Nieuwe donateurs

Annemie en Tim Deelen, Munstergeleen
Bettine Heijnen, Sittard
Piet Huits, Munstergeleen
Marlies Meels, Munstergeleen

Nieuw IVN-lid

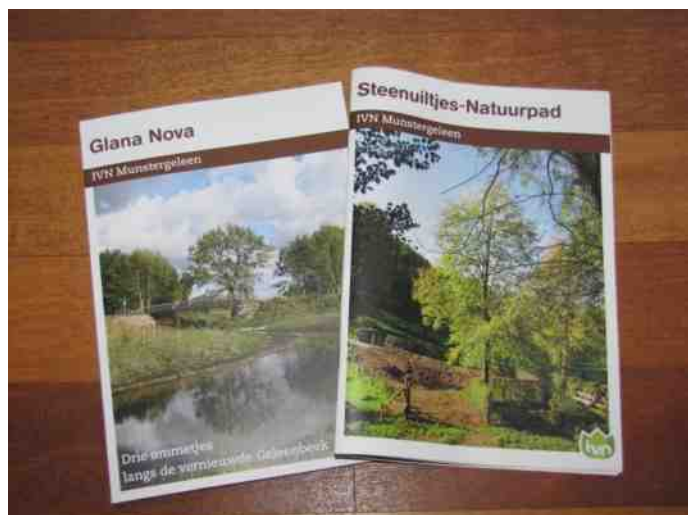
Mevr. J. Muris, Geleen
Wij heten deze nieuwe donateurs en dit nieuwe lid van harte welkom en wensen ook de overigen fijne kerstdagen en voorspoedig Nieuwjaar.

Wandelboekjes

De boekjes die u bij dit winternummer aantreft (hieronder en zie ook blz. 2), bevatten behalve aanwijzingen over de route ook veel informatie over uw omgeving. Opmerkingen kunt u sturen naar het redactieadres - zie colofon, blz. 3.

De boekjes ontvangt u mede dankzij subsidie van Natuurfonds Sittard-Geleen, resp. Waterschap Limburg.

De foto hiernaast laat de Geleenbeek stroomopwaarts zien met Huize Koekamp op de achtergrond.

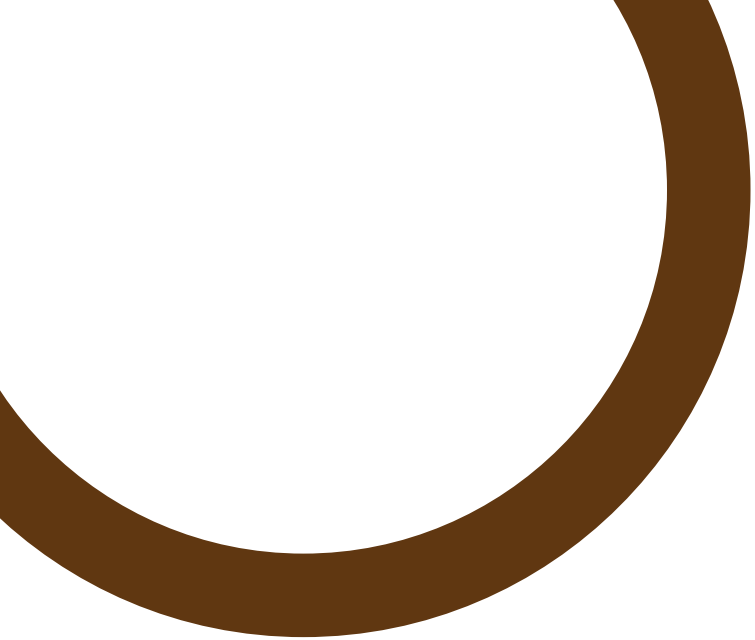
**De wereld
aan jouw
voeten**

Laat u inspireren door onze ruime collectie met meer dan 200 modellen wandel- en bergschoenen, vrijetijdsschoenen en sandalen. Natuurlijk ook hoogwaardige functionele outdoor-kleding en comfortabele en modieuze vrijetijdskleding. Alles voor de backpacker en kampeerder! Verder vindt u bij ons heel veel gadgets en onmisbare reisaccessoires voor de moderne reiziger. Met onze jarenlange kennis en buitenervaring kunnen wij u helpen de beste keuze te maken.

Kom het beleven bij Mulders dé buitenspecialist.

Molenstraat 10 | 6141 BH Limbricht | t 046 45 83 934 | e info@buitenspecialist.com | i www.buitenspecialist.com

Herfstvergadering IVN-district bij Jots.

Tweemaal per jaar houdt IVN-District Limburg een districtsledenvergadering, eenmaal, in de lente, in Roermond, andermaal bij een van de afdelingen, deze keer dus in Munstergeleen. In de middag was er een excursie langs de aanpalende vernieuwde Geleenbeek.

Monumentale boom met lintje Beekdalstraat

